

زندگی با اوتیسم

راهنمای والدین و معلمان
برای زندگی با اوتیسمی‌ها

نویسنده

فائقه حدیدی

ویراستاری: گروه علمی رشد

تهران - ۱۴۰۱

بیایید به حقوق دیگران احترام بگذاریم

دوست عزیز، این کتاب حاصل دسترنج چندین ساله نویسنده، مترجم و ناشر آن است. تکثیر و فروش آن به هر شکلی بدون اجازه از پدیدآورندگان کاری غیراخلاقی، غیرقانونی و غیرشرعی، و کسب درآمد از دسترنج دیگران است. این عمل نادرست، موجب رواج بی‌اعتمادی در جامعه و بروز پیامدهای ناگوار در زندگی و ایجاد محیطی ناسالم برای خود و فرزندانمان می‌شود

حدیدی، فائقه، ۱۳۶۳-

زندگی با اوتیسم: راهنمای والدین و معلمان برای زندگی با اوتیسمی‌ها / نویسنده فائقه حدیدی؛ ویراستاری گروه علمی رشد.

مشخصات نشر: تهران: جوانه رشد، ۱۴۰۱. مشخصات ظاهری: ۱۴۴ص: جدول؛

۱۴/۵ × ۲۱/۵ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۷۹۲-۰۸-۱ وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۳۹] - ۱۴۴.

موضوع: طیف اختلالات درخودماندگی کودکان (Autism spectrum disorders in children)

موضوع: والدین کودکان درخودمانده (Parents of autistic children)

موضوع: کودکان درخودمانده -- تغییر رفتار (Autistic children -- Behavior modification)

موضوع: کودکان درخودمانده -- آموزش و پرورش (Autistic children -- Education)

شناسه افزوده: انتشارات جوانه رشد رده‌بندی کنگره: RJ۵۰۶

رده‌بندی دیویی: ۶۱۸/۹۲۸۵۸۸۲ شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۰۹۵۱۸

حق چاپ محفوظ است

زندگی با اوتیسم

راهنمای والدین و معلمان برای زندگی با اوتیسمی‌ها

نویسنده: فائقه حدیدی

ویراستاری: گروه علمی رشد

چاپ اول: بهار ۱۴۰۱ - شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

کتاب و صحافی: کارنگ

© کلیه حقوق چاپ و نشر این اثر برای انتشارات جوانه رشد محفوظ است. هرگونه استفاده تجاری و تکثیر و انتشار و بازنویسی این اثر یا قسمتی از آن به هر شیوه‌ای از جمله زیراکس، فتوکپی، کتاب الکترونیکی و پی‌دی‌اف، کتاب صوتی، انتشار در سایت‌ها و فضای مجازی، و ضبط و ذخیره در سیستم‌های بازیابی و پخش آن بدون دریافت مجوز قبلی و کتبی از ناشر ممنوع و قابل پیگرد قانونی است. اشاره به مطالب کتاب یا نقل بخش‌هایی از آن برای نقد و بررسی در رسانه‌های چاپی و الکترونیک، و رادیو و تلویزیون با ذکر منبع، بلامانع است.

مرکز نشر و پخش کتاب‌های روان‌شناسی و تربیتی

ساختمان مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان دانشگاه، خیابان شهدای ژاندارمری، شماره ۴۱

تلفن: ۶۶۴۰۴۴۰۶

فروشگاه: میدان انقلاب، روبه‌روی سینما بهمن، خیابان شهید منیری جاوید (اردیبهشت)،

شماره ۷۱، تلفن: ۶۶۴۱۰۲۶۲ - ۶۶۴۹۸۳۸۶ - ۶۶۴۹۷۱۸۱

تهران - ۱۴۰۱

مقدمه.....	۹
------------	---

بخش اول: آشنایی با اختلالات طیف اوتیسم و راهکارهایی برای خانواده‌ها و معلمان

فصل اول: تعریف اوتیسم.....	۱۵
معرفی چند نمونه.....	۱۵
تعریف اوتیسم.....	۱۷
نشانه‌های هشدار دهنده اختلال طیف اوتیسم.....	۲۲
فصل دوم: علل ابتلا به اختلالات طیف اوتیسم.....	۲۵
فصل سوم: برقراری ارتباط اجتماعی.....	۲۹

۳۰	ابعاد مشکلات ارتباطی افراد مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم
۳۳	توجه اشتراکی در کودکان اوتیستیک
۳۶	راهبردهای کمک به افراد مبتلا به اوتیسم برای شروع و ادامه ارتباط
۳۸	راهکارهای کمک به افراد مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم در برقراری ارتباط
۴۱	فصل چهارم: تخیل اجتماعی
۴۳	راهکارهایی که می‌تواند برای تقویت تخیل اجتماعی مفید باشد
۴۵	فصل پنجم: رفتار
۴۶	برای بهبود رفتار افراد مبتلا به اوتیسم به این نکات توجه کنید
۴۹	ایجاد و افزایش رفتارهای مطلوب
۵۲	روش‌های کاهش و حذف رفتارهای نامطلوب
۵۵	فصل ششم: مهارت‌های خودیاری
۵۶	راهکارهایی برای تقویت برخی از مهارت‌های مربوط به خودیاری
۵۷	راهکارهای مؤثر در کمک به مستقل غذا خوردن
۶۱	پوشیدن لباس
۶۵	فصل هفتم: تفاوت‌های حسی
۶۶	علائم رفتاری اختلال حسی در افراد مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم
۷۵	فصل هشتم: مهارت‌های حرکتی ظریف و درشت
۷۵	محدودیت‌های حرکتی دانش‌آموزان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم
۷۶	راهکارهای تقویت مهارت‌های حرکتی درشت
۷۹	فصل نهم: بهینه سازی محیط آموزش و زندگی
۸۰	راهکارهای افزایش ایمنی محیط خانه
	فصل دهم: مشکلات عاطفی و روانی خانواده‌های افراد مبتلا به
۸۳	اختلالات طیف اوتیسم
۸۳	تجارب روانی والدین از بدو اطلاع از بیماری فرزندشان

بخش دوم: گنجاندن دانش آموزان مبتلا به اوتیسم در برنامه آموزشی

- فصل یازدهم: برقراری عدالت آموزشی..... ۹۱
- توجه به افزایش آگاهی کارمندان از ویژگی‌های افراد مبتلا به اختلال اوتیسم..... ۹۲
- مسئولان مراکز آموزشی باید دقت کنند که کارمندان:..... ۹۳
- طراحی برنامه رشد مداوم حرفه‌ای..... ۹۴
- چارچوب رشد مداوم حرفه‌ای..... ۹۴
- ارزشیابی و پیگیری رشد مداوم حرفه‌ای..... ۹۵
- فصل دوازدهم: مدیریت کلاس..... ۹۷
- این راهکارها می‌تواند معلمان را در امر مدیریت کلاس یاری دهد:..... ۹۸
- فصل سیزدهم: تدریس..... ۱۰۳
- فصل چهاردهم: آموزش دروس پایه..... ۱۰۵
- نوشتن مستقل..... ۱۱۰
- برای تقویت نوشتن مستقل و خلاقانه می‌توانید از راهبردهای زیر استفاده کنید:..... ۱۱۰
- آموزش بهداشت فردی و اجتماعی..... ۱۱۵
- فصل پانزدهم: آماده کردن فرد برای ورود به مقاطع تحصیلی بالاتر..... ۱۱۹
- راهکارهای آموزشی..... ۱۲۰
- فصل شانزدهم: ارزشیابی..... ۱۲۳
- فصل هفدهم: ارتباط خانه با مدرسه..... ۱۲۷
- برنامه‌های آموزشی انفرادی در مدارس..... ۱۲۹
- برنامه آموزشی مهد کودک قاصدک..... ۱۳۳
- فصل هجدهم: انتقال به بزرگسالی..... ۱۳۵
- فهرست منابع..... ۱۳۹

مقدمه

انسان در طول تاریخ همواره برای بهبود سلامت جسمی و روانی خود در پی کشف علل بروز و راه درمان انواع بیماری‌ها و اختلالات بوده است؛ در این مسیر به پیشرفت‌های چشمگیری دست یافته است؛ با این حال هنوز راز درمان بسیاری از بیماری‌ها کشف نشده است. اختلالات طیف اوتیسم که سالانه تعداد زیادی از والدین و کودکان را با خود درگیر می‌کند از این امر مستثنا نیست. بررسی پیشینه پژوهش‌های محققان نشان می‌دهد در اغلب موارد با تشخیص زودهنگام و انجام دادن مداخلات به موقع می‌توان شرایط دستیابی به زندگی اجتماعی بهتر، تحصیلات و استقلال شغلی را برای بعضی از افراد مبتلا به این اختلال تسهیل کرد (ماستن^۱، ۲۰۰۱).

من، به عنوان نویسنده کتاب به سبب سال‌ها فعالیت در زمینه آموزش کودکان مبتلا به اختلالات طیف اوتیسم در مراکز توان‌بخشی و روان‌شناسی، گوشه‌ای از مسائلی را که والدین، مربیان، معلمان و پرستاران در ارتباط با این افراد تجربه می‌کنند لمس کرده‌ام؛ از همین رو، تلاش کرده‌ام با بهره‌گیری و اقتباس از منابع علمی دست اول و کتاب‌های ایرانی و خارجی، ضمن ارائه تعریفی جامع، به‌روز و ساده از اوتیسم و اصطلاحات مربوط به آن، رایج‌ترین مسائل روان‌شناختی، تربیتی و آموزشی کودکان اوتیستیک را طبقه‌بندی کنم، توضیح دهم و تحلیل کنم، همچنین سعی کرده‌ام با ارائه تمرینات و راهکارهای ساده و کاربردی در محیط آموزشی و خانه، معرفی ابزارها و تجهیزات ارزان‌قیمت و ایجاد فضایی امن و غنی، در جهت ارتقای کیفیت زندگی افراد مبتلا و خانواده‌های ایشان با تمامی فعالان مشغول در این حوزه هم‌نوا شوم.

این کتاب در دو بخش با عنوان‌های «آشنایی با اختلالات طیف اوتیسم و راهکارهایی برای خانواده‌ها و معلمان» و «گنجاندن دانش‌آموزان مبتلا به اوتیسم در برنامه آموزشی» تألیف و طبقه‌بندی شده است.

مطالب ارائه شده در بخش اول: تعریف اوتیسم، معرفی نشانه‌های هشداردهنده ابتلا به این اختلال، علل احتمالی بروز این اختلال، بحث درباره مشکلات رفتاری و راهکارهای مرتبط به آن، آموزش مهارت‌های خودیاری، مانند خوردن غذا، لباس پوشیدن، دست‌شویی کردن و غیره، نحوه ایمن‌سازی محیط خانه برای این افراد، توصیف مشکلات حسی و حرکتی رایج و بررسی مسائل عاطفی - روانی والدین و دیگر فرزندان خانواده را شامل می‌شود.

همچنین، در بخش دوم کتاب مطالبی نظیر برقراری عدالت آموزشی و حق طبیعی و قانونی همه افراد در برخورداری از خدمات آموزشی، توجه به آگاهی کارمندان و معلمان دست‌اندرکار آموزش، نحوه تدریس مناسب و آماده‌سازی، این افراد برای انتقال به بزرگسالی مطرح شده است.

در انتها، لازم می‌دانم ضمن قدردانی از همه عزیزانی که من را در تألیف این کتاب یاری کردند، مخصوصاً از جناب آقای دکتر محمدجعفر جوادی که با راهنمایی و توجه خود مسیر تألیف را برایم هموار کردند و همچنین انتشارات محترم رشد که زحمت چاپ این کتاب را عهده‌دار شد بگویم که برای کسب تجربیات و آگاهی بیشتر در زمینه اوتیسم، مشتاقانه شنوای انتقادات، پیشنهادها و تجربه‌های گران‌قدر خوانندگان محترم هستم.

با آرزوی کامیابی و بهروزی

فائقه حدیدی